

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO
27.03.2012

1(3)

Viite: VM 125:02/2007, 29.2.2012

LAUSUNTO JULKISHALLINNON TIETOLUOVUTUSTEN PERIAATTEET JA KÄYTÄNNÖT -LOPPURAPORTISTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt päätöksentekoa ja jatkokehittämistä varten lausuntoa Julkishallinnon tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt julkaisusta (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2/2012). Lausunnossa pyydettiin erityisesti näkemyksiä seuraavista ehdotuksista:

1. Tietoluovutuksista perittävien maksujen periaatteisiin liittyvistä asioista.
2. Julkisen hallinnon avoimen datan lisenssimallista.
3. Perusrekisteritietojen käyttöehdoista.
4. Näkemykset ehdotetuista toimenpiteistä ja tehtävistä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää erinomaisena tavoitteena saada yhteiskunnan verovaroin kerätyt aineistot helpommin ja ennen kaikkea laajemmin yhteiskunnan eri sektorien käyttöön. Maakuntaliitot ovat pitkälle muiden viranomaisten tietovarantojen käyttäjiä ja niiden jatkojalostajia täyttäessään sille lainsäädännössä asetettuja tehtäviä. Maksullisia tietoluovutuksia ei käytännössä ole ja tietoaineistojen luovuttamisesta määrätään jo hyvin pitkälle ”INSPIRE –direktiivissä”.

Suomessa on hyvät tietovarannot ja myös tietojen yhdistämisestä on olemassa hyviä esimerkkejä. Kuitenkin yhä joissain tapauksissa parhaimpien käyttökelpoisen tietojen korkeat hankintahinnat ovat käytännössä estäneet eräiden viranomaistehtävien hoitoon liittyvien taustaselvityksien tekemisen, pienentäneet käytetyn lähtömateriaalin määrää tai johtaneet epätarkemman materiaalin käyttämiseen. Pahimmillaan korkea hinta tai lupakäytännöt ovat johtaneet tiedon keräämiseen ja/tai aineiston uudelleen digitalisointiin, jolloin samasta aiheesta on syntynyt useita erilaisia kopioita ja yhteiskunnan kokonaisedun vastaisesti työtä on mennyt hukkaan.

Valtion viranomaisten kesken tietojen saatavuus on jo varsin pitkälle turvattu, mutta kuntien ja etenkin yksittäistä kuntaa laajempien kuntayhtymien kanssa valtion viranomaiset perustavat vakiomuotoisen tiedon hinnoittelunsa maksuperustelakiin ja sen nojalla annettuihin viranomaiskohtaisiin maksuasetuksiin. Mm. digiroad –aineiston

avaaminen, ympäristöhallinnon linjaus sekä Maanmittauslaitoksen viimeisin maksuasetus ovat olleet vallitsevaan linjaan positiivisia poikkeuksia, joiden toivoisi leviävän useammalle hallinnonalalle.

Tietoluovutusten toimintatapoja kehitettäessä on samalla kuitenkin muistettava turvata perustietoa tuottavien organisaatioiden ja niiden tarvitsemien lisäinvestointien rahoitus, säilytettävä tiedon korkea laatu, seurattava tietojen käyttöä ja myös pystyttävä kontrolloimaan turvallisuuden kannalta kriittisiksi luokiteltujen tietojen käyttöä. Ilman edellä mainittujen asioiden toteutumista romutetaan tietoyhteiskunnan vankka ja pitkällä aikajänteellä kehitetty perusta.

1. Tietoluovutuksista perittävien maksujen periaatteisiin liittyvistä asioista

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että:

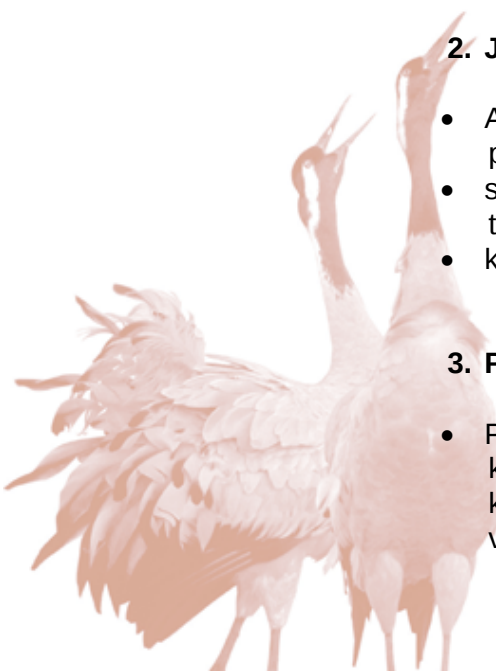
- julkishallinnon viranomaisten välisien vakiomuotoisien tietojen luovutuksien viranomaistehtäviin tulee olla ilmaisia (Periaate 1.)
- em. liittyen vakiomuodosta poikkeavien tietojen poiminnan oltava maksimissaan irrotuskulujen suuruinen
- tiedon luovutukset maksutta tai irrotuskustannuksilla mahdollisimman laajasti kansalaisten, yritysten, yhteisöjen, tutkimuksen ja koulutuksen saataville rajoitukset huomioiden (Periaate 2.)
- eri organisaatioiden toimintaedellytykset ja laadukkaan tiedon tuottaminen on turvattava mahdollisesti pienentyvistä tuloista huolimatta
- valtion organisaatioiden lisäksi tarkasteluun otettava myös vaikutukset kuntasektoriin, jos niihin sovelletaan periaatetta 1.
- varauduttava kasvaviin tietopyyntöjen määrään, koska nyt aineistot ovat joiltain osin hinnoiteltu liian kalliiksi, joka on korostunut etenkin laajoja alueita/isoja aineistoja koskevissa tapauksissa

2. Julkisen hallinnon avoimen datan lisenssimallista

- Avoimen datan lisenssimallin käsittely ja vahvistaminen JHS – prosessin kautta hyvä perusperiaate
- sopii hyvin avoimen datan jakeluun eikä ole enää hallitsematonta tiedon jakelua
- kuntasektorin poikkeamisen osalta syytä vielä tarkistaa

3. Perusrekisteritietojen käyttöehdoista

- Perusrekisteritietoihin myönnettyjen käyttöoikeuksien ja niiden käsittelyä koskevat perusehdot on syytä määritellä esitetyn kaltaisella yleisillä käyttöehdoilla, joita tarkennetaan aina tarvittaessa viranomaisten lainsäädännöstä johtuvilla erityissäännöksillä

- mahdollisesti tarpeellinen perusrekisterin yhdistäminen käyttäjän omiin tietovarantoihin sallittava, mikäli tarve perustuu viranomaistehtäviin. Silloin uutta rekisteriä hallinnoi kyseinen viranomainen normaalien viranomaiselle määriteltyjen velvollisuuksien ja tietosuojan mukaisesti
- käyttöehtojen käsittely ja vahvistaminen on tarkoituksenmukaista hoitaa esitetyn JHS –prosessin kautta

4. Näkemykset ehdotetuista toimenpiteistä ja tehtävistä

- Toimenpiteet ja tehtävät määritelty raportissa kattavasti
- koordinointi kuuluu selkeästi VM:lle
- ministeriöiden ja edelleen virastojen keräämä tieto hallinnassaan olevasta tietovarannosta, niiden tietoluovutusten piiriin tulemisesta ja hinnoittelusta asetettava työryhmän tai soveltuvien osien myös julkiseen tarkasteluun ettei tilanne johda vain datan näennäiseen uudelleen hinnoitteluun
- koko kuntasektorin liittäminen mukaan selvitykseen välittömästi huolimatta käynnissä olevasta murroksesta huolimatta

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Pauli Harju
Maakuntajohtaja

Lisätietoja:
paikkatietopäällikkö Rauno Malinen
rauno.malinen(at)pohjois-pohjanmaa.fi
050-433 0306